

**Творча спадщина В. І. Харцієва
у фондах бібліотеки ЦДПУ ім. В. Винниченка
(До 100 річчя заснування університету)**

Рекомендаційний список

Підготувала:
бібліограф 1 кат. Оньша Т. П.

Праці В. І. Харцієва у фонді бібліотеки
ЦДПУ ім. В. Винниченка

1. 4 Т 78 Краевскій Б. А. и В. И. Харцієвъ. Обь устройстве библіотеки учебниковъ при Обществе попеченія о бедныхъ ученикахъ 2-й Харьковской гимназіи / Б. А. Краевскій, В. И. Харцієвъ // Труды педагогического отдела Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. Выпуск IV / под. редакціей проф. Н. О. Сумцова. – Харьковъ : Типографія Губернскаго Правленія, 1897. – С. 107–115.
2. 4Р X 22 Харцієвъ В. И. Взгляды Ф. И. Буслаева на преподаваніе отечественнаго языка и словесности въ средней школе. О некоторыхъ приемахъ и пособіяхъ при обученіи правописанію / В. И. Харцієвъ. – Х. : Типо-Литографія «Печ. дело», 1899. – 47 с.
3. 05 С47 Харцієвъ В. И. Воспоминанія обь Александре Афанасьевиче Потєбне (Окончаніе) / В. И. Харцієвъ // Славянское обозреніе : историко-литературный и политическій журналъ. Год Первый. – Томъ II / редактор-издатель Антон Будиловичъ. – С.-Петербургъ, 1892. – Июль-Август. – С. 364–377.
4. 4 Т 78 Харцієвъ В. И. Детская колонія въ Березовскихъ минеральныхъ водахъ // Труды педагогического отдела Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. Выпуск IV / под. редакціей проф. Н. О. Сумцова. – Харьковъ : Типографія Губернскаго Правленія, 1897. – С. 91–92.
5. 4 Т 78 Харцієвъ В. И. О преподаваніи грамматики русскаго языка въ низшихъ классахъ гимназій // Труды педагогического отдела Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. Выпуск II. – Харьковъ : Типографія Губернскаго Правленія, 1894. – С. 41–48.
6. 4 Т 78 Харцієвъ В. И. Обь организаціи ученическихъ экскурсій // Труды педагогического отдела Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. Выпуск IV / под. редакціей проф. Н. О. Сумцова. – Харьковъ : Типографія Губернскаго Правленія, 1897. – С. 21–40.
7. 4 Т. 78 Харцієвъ В. И. О школьномъ изученіи Домостроя // Труды педагогического отдела Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. Выпуск IV / под. редакціей проф. Н. О. Сумцова. – Харьковъ : Типографія Губернскаго Правленія, 1897. – С. 41–50.
8. 4 П 64 Харцієв В. Вступна стаття одного з учнів Потєбні / В. І. Харцієв // Потєбня А. А. Полное собрание починений. Том первый: Мысль и язык / под. ред. Комитета по изданію сочинений А. А. Потєбни при Всеукраинской Академии наук. – Изд. четвертое, переосмотр. и исправл. – К. : Гос. Из-во Украины, 1922. – С. X–XXVII.

9. 4 П 64 Харцієв В. Вступна стаття одного з учнів Потебні / В. І. Харцієв // Потебня А. А. Полное собрание сочинений. Том первый: Мысль и язык / под. ред. Комитета по изданию сочинений А. А. Потебни при Всеукраинской Академии наук. – Изд. пятое, переосмотр. и исправл. – К. : Гос. Из-во Украины, 1926. – С. XII–XXX.
10. 4Р П 64 Харциев В. И. Новый труд по истории языка и мысли А. А. Потебни (Посмертное издание) / В. И. Харциев ; печатается по тексту, опубликованному в «Трудах педагогического отдела Харьковского историко-филологического общества», 1899, вып.5, с. 143-162 // Потебня А. А. Из записок по русской грамматике. Том IV, вып. II: Глагол / А. А. Потебня ; общ. ред. Ф. П. Филина, подготовка изд., вст. ст., приложения В. Ю. Франчук. – М. : Просвещение, 1977. – С. 365–382.

Про дослідження життя та педагогічної діяльності В. І. Харцієва

1. Босько В. Видатні мовознавці нашого краю: від Віктора Григоровича до Віталія Скляренка / В. Босько // Народне слово. – 2012. – 2 лютого. – С. 1,13.
2. Босько В. Єлисаветградське громадське комерційне училище: викладачі та випускники / В. Босько // Народне слово. – 2014. – № 1(9 січ.). – С. 12–13.
3. Василь Іванович Харцієв // Українська радянська енциклопедія. У 12-ти томах / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. – 2-ге вид. – К. : Головна редакція УРЕ, 1985. – Т. 12 : Фітогормони – Ї. – С. 113.
4. 398(=16 1.2):001 Д 53 Вчення про слово та художній образ : [зауваження В. І. Харцієва про переклад значення слова «представление» О. Потебні] // Дмитренко М. Олександр Потебня як фольклорист : монографія / М. Дмитренко ; НАНУ, Відділ фольклористики Ін-ту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К. : Сталь, 2012. – С. 115–116.
5. Гур'янова О. В. Український педагог : до 150-річчя від дня народження В. Харцієва / О. В. Гур'янова // Народне слово. – 2016. – № 7(18 лют.). – С. 9.
6. 74.584(4 Укр) П 63 Перший професор Василь Іванович Харцієв (1866–1937рр.) // Постолатій В. Педагогічна освіта на Кіровоградщині (1865–1965 рр.) / В. Постолатій. – Кіровоград, 2005. – С. 79–107.
7. Постолатій В. Невідомий Харцієв / В. Постолатій, В. Постолатій // Рідна школа. – 1997. – № 1. – С. 12.
8. Степанова О. История Учителя / О. Степанова // Украина-центр. – 2016. – № 27 (7 июля). – С. 8–9.
9. 03 Э 68 С[умцо]в Н. Харциев (Василий Иванович) / Николай С[умцо]в // Энциклопедический словарь. Том XXXVII. Хаким – Ходоров /начатый проф. И. Е. Андреевским, продолж. под. ред. К. К. Арсеньева и засл. проф.. Е. Е. Петрушевского. – С.-Петербург : Типография Акц. Общ. Брокгауз-Ефрон, 1903. – С. 92.

10. 03 Э 68 Сумцов Н. Потебня (Александр Афанасьевич) : [в статье упоминается В. И. Харциев, работавший на тот момент с посмертными материалами А. А. Потебни] / Н. Сумцов // Энциклопедический словарь. Том XXIV. Полярные сияния – Прая / начатый проф. И. Е. Андреевским, продолж. под. ред. К. К. Арсеньева и засл. проф. Е. Е. Петрушевского. – С.-Петербург, Типография Акц. Общ. Брокгауз-Ефрон, 1903. – С. 727–728.
11. 74.580
Н34 Філоненко О. В. Педагогічне новаторство В. І. Харцієва в Єлисаветградському училищі / О. В. Філоненко // Наукові записки КДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. кол.: В. В. Радул [та ін.]. – Кіровоград : КДПУ, 2014. – Вип. 125. – С. 215–219.
12. 016:4
Ф 84 Франчук В. Ю. Олександр Опанасович Потебня : [біобібліографічний нарис] / В. Ю. Франчук . – К. : Наукові думка, 1975. – С. 84–85.
13. 811.161.
2 Ч-46 Черемська О. Становлення і розвиток Харківської філологічної школи (XIX – перша третина XX ст.) : монографія / О. Черемська ; відп. ред. С. Я. Єрмоленко. – Харків : Олександр Савчук, 2020. – 484 с.
14. 26.891
К90 Чернецький В. К. Діяльність професора В. І. Харцієва, учня академіка О. О. Потебні, в Єлисаветграді / В. К. Чернецький // Культура рідного краю : [тези обласної наукової конференції] / ред.: Г. Д. Ключек, Л. В. Куценко. – Кіровоград : Краєзнавчий музей, КДПІ, 1991. – 88 с. Анотація: Стаття присвячена постаті активного організатора народної освіти Єлисаветградщини професора Василя Харцієва.

Вебліографія

1. Василий Иванович Харциев (1866–1937) [Електронний ресурс] // Галерея Єлисаветград : віртуальний музей. – Режим доступу: <http://www.region.in.ua/elisavetgradmuseum.kr.ua/ld.html> (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.
2. Калініченко Н. Василь Харцієв: підготовка педагогічних кадрів [Електронний ресурс] / Н. Калініченко. – Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/istoruk_ped_almanax/2012/2012_2_10.pdf (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.
3. Орел С. Хто був першим професором Кіровоградського педуніверситету [Електронний ресурс] / С. Орел // Кропивницький час-Time : сайт для думаючих і небайдужих. – 2020, 30 груд. – Режим доступу: <http://chas-time.com.ua/liudyna/khto-buv-pershim-profesorom-kirovogradskogo-peduniversitetu.html> (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.
4. Харцієв Василь Іванович [Електронний ресурс] // Вікіпедія: Вільна енциклопедія : сайт. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%86%D1%96%D1%94%D0%B2_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.

5. Харцієв Василь Іванович [Електронний ресурс] // Видатні особистості Кіровоградщини : база даних містить відомості про електрон. док., які надходять до фонду ОУНБ ім. Д. І. Чижевського. – Режим доступу: https://wiki.library.kr.ua/index.php?title=%D0%A5%D0%B0%D1%80%D1%86%D1%96%D1%94%D0%B2_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.

6. Харцієв Василь Іванович [Електронний ресурс] // Музейна кімната з історії освіти Кіровоградщини : сайт КЗ «КОІППО ім. Василя Сухомлинського». – Режим доступу: <http://koippo.in.ua/museum/hartsiyev-vasyl-ivanovych/> (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.

7. Кава А. А. Педагогічна діяльність і спадщина В. І. Харцієва (1866–1937 рр.) [Електронний ресурс] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / А. А. Кава ; М-во освіти і науки України, Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2014. – 20 с. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6947/1/Kava.pdf> (дата звернення: 13.05.2021). – Назва з екрана.